

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak četrtrek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100—K, za naročnike v inozemstvu 140—K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 . 50 za nadaljnja uvrščenja od peti-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovarša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama uje so proste poštnine.

Glavne poteze novega zakona o narodnih šolah.

(Predelanega po zastopnikih učiteljstva na podlagi odloka ministra prosvete z dne 28. aprila 1921, št. 18.115.)

V Rogaški Slatini se je izrekla želja, da bi »Učit. Tov.« objavil načrt novega šolskega zakona. Vendar se je ta zahteva odklonila, zaradi pomanjkanja prostora in ker je to še le prvotni načrt, ki bo doživel še različne izpremembe. Načrt je objavila »Narodna Prosveta« v tri najstih številkah. Izdelal ga je učiteljski odbor po odloku ministrstva prosvete, na predlog glavnega odbora UJU.

Marsikdo se zanima za novi šolski zakon, a mu ni »Narodna Prosveta« na razpolago. Tudi se bo govorilo o načrtu zakona za narodne šole na državni skupščini UJU, ki bo 8. in 9. novembra v Zagrebu, zato je pač potreba, da se slovensko učiteljstvo seznani z novim projektom. Hočem ga obdelati le kratko, brez navedbe paragrafov. Staro bom omenila le mimogrede in boli poiskala, kar je za nas novega.

Naloga narodne šole je vzgajati mladino v duhu nacionalnega in državnega edinstva in verske strpnosti, ji dajati občo podlago za moralno in praktično življenje in nadaljno izobrazovanje.

Naštete so vrste narodnih šol, kar je znano.

Šolanje v narodnih šolah je obvezno in traja 8 let. (Vendar ni povedano, kdaj se začne šoloobveznost.)

Vrste. Narodne šole so državne. Narodne manjše lahko ustanove v krajih, kjer so v večini, privatne šole, v katerih se uči jezik narodne manjšine. Take šole odobrava ministrstvo prosvete.

Vzdrževanje. Šole zida šolska občina. Ako je ta siromašna, pomaga oblast ali država. Šole vzdržuje država. V vsaki samoupravni oblasti (okraju, županiji) mora biti šolski fond, ki pomaga vsaki šolski občini s posojili pri zidanju šole. Obseg šolske občine je mesto, trg, vas ali več krajev, ki skupaj zidajo šolo. Vsaka šolska občina mora pri zidanju šole skrbeti tudi za stanovanje učitelstva in kjer je potreba tudi učencev. Zemljišče za stavbo se lahko razlasti, ako ga šolska občina nima sama. Pri šoli mora biti dvorišče, igrišče telovadnica in prostor v gospodarske svrhe. Ravno tako je po selih vsaka občina dolžna dati vsakemu nastavniku (učitelju), ki ima stano-

vanje v šoli, 10 arov dobrega zemljišča v bližini šole, ki mora biti dobro obdano z ograjo. Ako pozimi učenci stanujejo v šoli se tam zidajo sobe in kuhinja za učence ter se morajo primerno opremiti. Dajati se jim mora tudi gorivo in luč. Šolsko stanovanje za nastavnike mora imeti 3 sobe kuhinjo, klet, hlev, pralnico, silrambo in druge pritlikline gospodinjstva. Ako stanovanje temu ne odgovarja, dobi učiteljstvo odškodnino. Pravico na stanovanje imajo vsi nastavniki narodnih šol. Ako je učiteljski zakonski par, oče in hči učiteljica, neozojen brat in sestra, imajo pravico samo do enega stanovanja, a odškodnino v gotovini. Z ne- učiteljem omožena učiteljica ima pravico do stanovanja. Po smrti ostane družina 3 mesece v službenem stanovanju.

Za plačevanje šolskih potrebščin mora imeti vsaka občina šolsko blagajno. Blagajnik je odgovoren za svoje delovanje in dobi plačilo. Vzdrževanje šol pripada državi in se bo dobival denar na isti način kot sedaj.

Razen šolskega fonda za zidanje šolskih poslopij, se lahko ustanove šolski skladi za ubožne učence, ki skrbijo za obleko, obutev, knjige in druge potrebščine: za šolarske kuhinje, prirejanje ekskurzij, za prirejanje javnih predstav in koncertov itd. Te sklade upravlja šolski odbor, a upravljaio jih tudi drugi, kakor: posebna dobrotvorna društva, ki so take ustanove osnovala: kontrolirajo jih oblasti.

Ministrstvo prosvete odreja otvoritev osnovnih šol in drugih, na predlog šolskega nadzornika ali šolskega odbora, če so dane postavne zahteve. V gorskih krajih kjer ni zadostnega števila otrok, ali kjer je občina tako siromašna, da ne more zidati šole mu se ustanovi šola s potovalnim učiteljem. Vsakemu potujočemu učitelju so prideliene 2—3 take šole. Pouk traja 6—10 tednov. Za vsako tako šolo se mora zidati poslopje in za učitelja udobno stanovanje; šolski odbor mu je zavezan preskrbeti hrano.

Za ustanovitev osnovne šole je potrebno 30 šoloobveznih otrok.

Šolska zgradba mora odgovarjati higijskim in pedagoškim predpisom. Pri-

vatne šole se smejo otvoriti samo pod temi pogoji: Nastavniki (to so učitelji in učiteljice) privatnih šol morajo biti naši državljani imeti morajo izpite, ki so predpisani znati morajo službeni jezik (srbski, hrvaški, slovenski) in biti dobre- ga zadržanja. Samoupravne oblasti usta- navljajo: zavode za gluho-neme, slepe, pokvarjene itd. Nastavnike plača država, njih plača odgovarja plači meščanskih učiteljev.

Šolske občine. Predstavniki šolske občine: Šolski odbor sestoji iz: upravitelja šole, predsednika politične občine, treh pismenih državljanov, kot zastopnikov staršev — izbere jih občinski odbor, ako je več občin iz vsake občine eden — ako ima šola 3 nastavnike, eden od učiteljskega, ki ga izberejo ostali člani šolskega odbora. Šolski odbor se voli na 3 leta in se naznani šolskemu nadzorniku. Najda- lje 7 dni po izvolitvi si šolski odbor iz- bere podpredsednika, blagajnika, delo- vodio (telnika). Predsednik šolskega od- bora je upravitelj. Dolžnosti šolskega od- bora so iste, kot jih ima sedanjí krajni šolski svet vendar po novem zakonu se mu še podeli nova pravica da nadzorne šolski obisk in izreče kazni za ne- redno obiskovanje šole. Predsednike poli- tične občine kaznuje, ako se ne odzovejo zakonskim dolžnostim, šolski nadzornik ali v Beogradu in večjih mestih prosvetni inšpektor s 300—500 D, v korist šolske blagajne. Proti kazni je 10-dnevni rok za priziv. Politiška oblast iztirja kazni po 15 dneh, ako uradnik tega ne stori, plača kazni sam v nadaljnjih 15 dneh.

Dopisi šolskega odbora in upravi- telstva so poštnine prosti. Za vodstvo šolske administracije v šolskem odboru dobi poslovođia plačo, ki se izplača vsa- koga prvega v mesecu v naprej.

Vsak državljan države Srbov, Hrvatov in Slovencev ima pravico, da šola brez- plačno svojo deco v šolah, ki so v tem zakonu imenovane. Dolžnosti državlja- nov so: da svojo deco redno pošiljajo v šolo in šolo v vzgoji podpirajo. Vsak državljan ima pravico, da se informira o učenem napredku in obnašanju svoje dece pri pristojnem učitelju ali upravitelju. Vsaka šola je dolžna na leto prirediti vsaj eden roditeljski sestanek. Občinski sod je dolžan na zahtevo učitelja ali upravi- telja, roditeljskega veča ali šolskega od- bora kaznovati občane, ki kršijo avtorit-

teto učitelja pred deco ali roditelji, n. pr. ako kdo pride brez dovoljenja v razred ali kvari na drug način šolsko mladež.

Učitelji so dolžni spremljati učence v cerkev na dan narodnih praznikov, k maši v začetku in ob koncu šolskega leta, ako cerkev od šole ni več kakor pol ure oddaljena. Spremljanje učencev ob na- rodnih praznikih je obvezno.

Ureditev narodnih šol. Zabavišča se otvarjajo v krajih, kjer to dovoli mini- ster prosvete na predlogu šolskega nad- zornika. V zabavišča pohaja деца, od 4. do 6. leta in se poučujejo v jeziku, ki ga govore starši, a morajo se tudi vežbati v govorjenju službenega jezika, kjer govo- re prebivalci drug, nego državni jezik. Vzgoja je skupna: dečkov in deklic.

V osnovnih šolah se vrši pouk v službenem jeziku: srbskem, hrvatskem ali slovenskem.

Učenec, ki po dovršenem 4. razredu ne gre v srednjo šolo, je dolžan, da se na- dalje uči v osnovni ali meščanski šoli, ali v kakí strokovni ali profesionalni šoli, kjer mora ostati 4 leta.

Meščanske šole so lahko moške, žen- ske ali mešane. Trajajo 4 leta. Pripravl- jajo učence, da zamorejo vstopiti na učiteljske, višje trgovsko šolo, višjo obrtno, navtično in druge šole, za katere se dru- gače zahteva 4 razrede srednjih šol. Pre- davanje se vrši v državnem jeziku.

Učenci osnovnih šol, ki dovršijo z dobrim uspehom 6. razred, nadaljujejo učenje v rednih zimskih tečajih, ki trajajo vsako leto 4 mesece: nov., dec., jan., febr. Ti višji razredi morajo biti polidel- skega značaja. Vendar lahko učenci, ki so dovršili 6. razred, po želji staršev ob- iskujejo samostojne poljedelske razrede, ki jih bo osnovalo ministrstvo prosvete na predlog šolskega odbora. Strokovni na- stavniki teh šol imajo plačo meščansko- šolskih učiteljev. Učenci, ki so dovršili 6. razred osnovne šole, lahko vstopijo 2 leti v gospodarske — selske šole, v go- spodinjske ali nižje obrtne šole. Učenec, ki zaradi ubožnosti staršev ne more nade- lievati učenja v kakí šoli, a je dovršil 6. razred ter vstopil pri kakem rokodelcu kot vajenec, mora tam dovršiti dveletni strokovni tečaj, katerega mora obisko- vati dva dni tedensko celodnevno. Stro- kovni tečaj se dele na višje in nižje. V nižji tečaj se sprejemajo oni, ki niso do- vršili osnovne šole ali so pavzirali dolgo

Kako nai z uspehom poučujemo predmet, do katerega nimamo ljubezni, temveč celo mržnjo?

Sprejem nemščine je škodljiv za vzgajanje narodne zavednosti in ponosa; škodljiv tudi komaj zasejanemu držav- lanskemu čutu. Ljudstvo na tihem in na skrivnem simpatizira s kraji in z ljudmi, iz katerih je izšla tuika, ki stopa v naša vzgajališča. Tako dolgo se je opajalo to ubogo ljudstvo z opijem, da ne razloči več strupa, da ga hoče preskrbeti tudi svoji deci kot priboljšek, slaščico za živ- ljenje. — Pa vedno zatrujejo, da je prva naloga šole vzgajati in potem šele pouče- vati. In med prvimi mislim, bi bilo treba vzgojiti v deci tudi čut narodnosti! Pa bomo ravno v tej točki začeli nevarno igrati? — Ni na mestu, da se nam vsled teh besed očita slepo sovraštvo do nem- ščine! Mi še ne moremo biti napram njej popolnoma hladni: zaradi ljudstva ne, ki je še popolnoma omamljeno od njenega

LISTEK.

Tujka.

Vsi brez izjeme smo ji hlapčevali. Oni, ki so je bili vajeni že iz detinskih let, ker se je doma kot pri »finejših« ljudih govorilo nemški, so sicer manj občutili svoje hlapčevstvo. Čutili pa smo ga oni, ki smo se seznanili z njo šele v šoli. O, kako brezobzirno je nastopila tu svoje go- spodstvo! Ako nisi bil dober v nemščini, si bil slab v vseh predmetih! Ni ti kazalo drugega, kot da si stisnil zobe in ji po- svetil vse svoje sile — njej, nemščini v prvi vrsti! Za mnogokatero je bil ta prvi trd — pa zgrizli smo grenko zeleno lupino zaškrpala in zdrobila se je kon- čno tudi druga lupina pod zdravimi zob- mi in — jedro je bilo naše.

Ne vem če je občutil kdo izmed nas sladkost tega jedra — znanja nemščine.

Za vse, ki smo se s povešenimi očmi in z mižnjo v duši zavedali svojega hlapčev- stva, je bilo to jedro brez okusa, znanje tega jezika nam ni bilo v radost in ponos. Nemščina je bila za nas le krinka; brez te krinke nismo imeli pravice vzgajati in govoriti deci lastnega naroda.

Ko smo se pozneje otresli hlapčev- stva, smo se oddahnili tudi od te móre — poučevanja nemščine v ljudski šoli. Na- rekuje, oziroma dovoljuje jo le še vsake- mu znan odlok.

Za našo narodno zavednost in za našo narodno svobodo je bilo učenje nemščine — opij. In naš narod se je tako navadil tega opija, da se mu danes toži, da ga žeja po niem. Resnica je, vsakdo izmed nas jo je že slišal od ljudstva sa- mega: naše ljudstvo zahteva, da navadi- mo tudi njegovo deco uživati ta opij: ljudstvo zahteva da poučujemo nemšči- no v ljudski šoli! Da se je je dosedaj ubra- nilo večina šol, je krivo to, da ljudstvu ni

znani zgoraj omenjeni odlok. Kjer pa iz- vedo zanj, tam se oglašajo otroci skoro vsi brez izjeme za ta predmet.

Slovani smo gostoljuben narod. Go- stoljubnost Slovencev pa se zadnje čase odklikuje še po eni lastnosti: domačine in srodniške gledamo mrko in postrani, tu- ca pa sprejmemo z vsemi častmi. **Nepri- lazno se obrača ljudstvo od nas ko čuje, da se bodo otroci učili jezika naših bra- tov — srbohrvaščine.** Za tujko, za nem- ščino pa z radostnim srcem jamči z naj- lepšim lastnoročnim podpisom.

Oglejmo si to tuiko od blizu, premo- trimo pomen in posledice njenega vstopa v naša svetišča. Pravico imamo, da od- ločujemo o njenem sprejemu! Saj smo mi, ki jo bomo sprejeli, predstavlili naši deci in ji odkrivali njeno »neprecenljivo« vrednost. Da, mi bomo njeni gostitelji, mi v prvi vrsti! In že tu ob sprejemu leži kamen, katerega ne bomo mogli odmak- niti: to je naša mržnja do te tujke. —

po dovršenju osnovne šole. Ta tečaj je lahko spojen s kurzom za analfabete. Ostali se sprejemajo v višji tečaj. Ministrstvo prosvete bo uredilo s posebno uredbo različne druge šole: za nenormalno deca, za gluho-slepe, za pokvarjene. Lastniki tovarov ali večjih industrijskih podjetij morajo, ako pri svojem delu uporabljajo šoloobvezno deca, to pošiljati v javno šolo ali pri svojem podjetju na lastne stroške osnovati šolo. Učitelje takih šol plača država. Za šoloobvezno deca, ki vsled prevelike oddaljenosti ne more obiskovati javne šole, n. pr. na pušah in velikih posestvih se mora lastnik pobrigrati za potovalnega učitelja.

Dokler ni mogoče otvoriti toliko šol, kakor jih zahteva postava, se bodo otvorile šolske postaje, zasilne, ambulantne in selsko-gospodarske šole skrajšanega tečaja. Za pripravo učiteljev takih šol se bodo otvorili posebni tečaji. Radi širjenja pismenosti med odrasle se ustanove analfabetskih kurzi in prireajo predavanja za narod v osnovnih šolah. Predvidene so šole na prostem in ferijalne kolonije. Pri vsaki šoli morajo biti narodne knjižnice in čitalnice, katerih pravila predpisuje minister prosvete; šolski nadzorniki naj skrbijo za redna sistematska predavanja za narod, ustanavljajo naj se šolski kinematografi, »bratska in sesterska« kole šolske kuhinje, športna in šolska združenja in dr. Učitelji(ce), ki delujejo na tem polju, dobe posebne nagrade na podlagi uredbe ministrstva prosvete.

Šolsko leto. Šolsko leto traja od 1. septembra do 28. junija. Počitnice med letom so o Božiču in o Veliki noči 10 dni in od 29. junija do 31. avgusta. Dalje ni popuka v nedeljo in praznikih cel dan, v četrtek popoldno po mestih in trgih, a po vaseh cel dan. Seznamek pouka prostih praznikov izda ministrstvo prosvete. V krajih, kjer bi zaradi terenskih razmer ali iz kakršnih drugih vzrokov bilo boljše, če je pouk samo predhodanski, dovoli to ministrstvo prosvete po predlogu šolskega nadzornika.

Učenci V. in VI. razreda po vaseh, kjer se vrši nadaljevalni pouk v zimskih tečajih, ostanejo doma od 1. novembra do 1. marca. Med tem časom poučuje učitelj VII. in VIII. razred (!!!?)

Popisovanje otrok za I. razred osnovne šole vrši šolski odbor. Kompetentna oblast mora dati najdalje do 15. avgusta upravitelju seznamek. Vpisano deca vseh razredov je dolžan brezplačno pregledati šolski, okrajni, okrožni ali občinski zdravnik. Bolne, sumljivega zdravja ali slaboumne otroke je predložiti oblasti v začetno ali stalno oporositel. Učitelji so dolžni redno obveščati šolskega zdravnika o nalezljivih boleznih. V slučaju, da se nalezljiva bolezen širi naglo, sme šolski nadzornik zapreti šolo za 7 dni, a med tem obvestiti zdravnika, da ukrene potrebno. — Učenci so dolžni redno obiskovati šolo in cerkev. Za neredni šolski obisk se bodo reditelji ali njih namestniki kaznovali, in sicer za vsak neopravičen izostanek od 2—10 D. Zamude se računajo polnedno. Kazen izreka šolski odbor po zaslišanju roditeljev ter jo dostavi predsedniku občine. Proti tej kazni ni pritožbe. Neiztržane kazni mora v teku 15 dneh plačati predsednik. To kazen predpiše politična oblast. Ako se v teku nadaljnjih 15 dni od predsednika kazni ne iztrži, se jo mora odtegniti od plače dotičnega uradnika in dati šolski blagajni. Roditelje ali namestnike, ki so siromašni in od katerih se kazni ne more iztržiti, se kaznuje z zaporom 1 dne za 10 D.

Uspeh posameznih predmetov in obnašanja se zapiše dvakrat na leto v knjižico ocene, in sicer 1. januarja in ob koncu

šolskega leta. Preselitev učencev se izvrši po premestnici.

Ocenjevanje v meščanskih šolah se vrši kakor v srednjih šolah. Na koncu šolskega leta se vršijo v osnovnih in meščanskih šolah šolske svečanosti po vzporedi, ki ga odobri šolski nadzornik. Tem svečanostim naj prisostvuje po možnosti šolski nadzornik, šolski odbor in roditelji učencev ter se naj povabi tudi ostalo občinstvo.

Deca, ki se ne noboliša po običajnih kaznih, predloži učiteljski zbor, oziroma šolski odbor dotične šole, šolskemu nadzorniku, da se jo spravi v poboljševalne šole.

Pouk v narodnih šolah je v službi vzgoje; glavni smoter šole je, da izvrši vzgojno nalogo v državnem in narodnem smislu. Pouk se vrši v službenem jeziku. Posebno skrb pri vzgoji in pouku se mora polagati telesni in umetniški vzgoji dece. Higijena-pouka se kaže v ugodni razporedbi učnih ur, z ozirom na zdravstveno stanje in razvitek učencev za vsak posamezni razred, v higijensko izvršeno pisanje in risanje, v pravilni in redni telovadbi, igrah in izletih. Ekskurzije učencev so obvezne in se priredijo v svrhu pouka in zdravja. Velike ekskurzije, v svrhu spoznavanja domovine in naroda se prireajo za učence višjih razredov meseca maja. Učenci(ke) in učitelji dobivajo v ta namen brezplačno vožnjo po vseh državnih prometnih sredstvih in podporo iz šolskega fonda. Obvezne so tudi šolske svečanosti.

Samoupravne občine skrbijo s pomočjo države za ustanavljanje posebnih šol za slaboumno deca, ferijalne kolonije, šmarske, poletne šole itd.

Kateri predmete se bo učilo v narodnih šolah učne načrte in programe in razporedbo učnih ur v duhu pedagoških zahtev predpisuje ministrstvo prosvete, po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta — sekcije za osnovni pouk. Učni načrti morajo biti enaki za celo državo, ali ministrstvo prosvete zamore v poednihih okrajinah z ozirom na krajeve razmere in lokalne potrebe odobriti spremembe po predlogu učiteljskega zbora.

Pouk iz verouka vršijo učitelji in učiteljice dotičnega razreda, ako je učitelj istega veroizpovedanja. (!)

Učne knjige odobri ministrstvo prosvete.

Učila. Pri vsaki narodni šoli morajo biti šolske učiteljske in narodne knjižnice in čitalnice, poučne zbirke, ki jih vodi učitelj, katerega poveri v to učiteljski zbor. Po potrebi se lahko ustanavljajo v vsakem okrajni okrajni učiteljske knjižnice. Knjižničari dobijo nagrado.

Upeljejo se šolski zdravniki. Pri vsaki šoli mora biti šolska lekarna z najpotrebnejšimi zdravili, ki jih predpiše ministrstvo za narodno zdravje.

Učitelji in učiteljice. Nastavniki se izobrazijo v državnih učiteljskih akademijah v 5 letih. Matura je enaka srednjoškoli maturi in daje pravico za vstop na vseučilišče. Nastavnike postavlja ministrstvo prosvete. Nastavniki so: upravitelji, stalni, začasní in pomožni učitelji, strokovni in honorarni učitelji. V deških šolah učijo moški, v ženskih učiteljice, v mešanih moški in ženske do IV. razreda. Na deških in mešanih šolah je upravitelj moški. Stalni učitelji zamorejo biti isti, ki so obiskovali učiteljsko, položili maturu in po 2 letih praktični izpit. Dokler ne položijo izpita nimajo pravice na povzicanje plače. — Začasni so isti učitelji, ki dovršijo učiteljsko brez izpita zrelosti, gimnazijo ali realko z maturu ali filozofsko fakulteto brez diplome, a po 2 letih uspešne službe položijo državni izpit. — Pomožni učitelji so isti, ki imajo 6 razre-

dov gimnazije, izpit iz metodike v posebnem tečaju učiteljskega. — Stalni meščanski učitelji so oni, ki so dovršili višjo pedagoško šolo. Sedanjí meščanskoškoli učitelji obdržijo svoje pravice. Dokler višja pedagoška šola ne da meščanskoškoli nastavnikov se nastavi na teh šolah učitelje narodnih šol po starih predpisih. Če primanjkuje stalnih nastavnikov na meščanskih šolah, se postavijo začasní na teh šolah učitelji osnovnih šol, ki so v službi 10 let in odlično delujejo v šoli in izven nje. Na meščanski šoli imajo poleg plače še dodatek do plače meščanskega učitelja, ki se ne šteje v penzijo.

Upravitelji osnovne šole je učitelj, ki je položil meščanskoškoli izpit ali je služboval 10 let po položenem praktičnem izpitu na osnovni šoli.

Pravice in dolžnosti nastavnikov narodnih šol:

Učitelji(ce) narodnih šol so državni uradniki z vsemi pravicami ukaznih državnih činovnikov. Početna plača stalnega učitelja(ce) osnovne šole je enaka početni plači ukaznega uradnika druge stopnje državne službe, za katero se zahteva enaka izobrazba (polna srednja šola z maturu ali višja strokovna šola). Pri odmeri učiteljske plače je vzeti v obzir značaj učiteljske službe in težkoče učiteljskega dela. Konečna plača učiteljev ne more biti nižja nego io dosežejo uradniki z isto izobrazbo. — Plača stalnih meščanskoškoli učiteljev in učiteljev drugih strokovnih šol, ki imajo izpit za meščanske šole mora biti enaka plači državnih ukaznih uradnikov, ki imajo višjo izobrazbo od srednje šole, a manjšo od vseučilišča. — Upravitelji(ce) imajo redno plačo nastavnikov in ako imajo na šoli več kakor 2 nastavnika, za vsakega 100 D letno. Ta dodatek ne more biti višji kot letnih 1500 D. — Začasni učitelji imajo plačo kakor činovniki, ki nimajo strokovne šole ali mature na gimnaziji. — Plača pomožnih učiteljev, zabavili, učiteljice ženskih ročnih del znaša 1800 D letno.

Po dovršenem 30. letu učiteljske službe ima učiteljsko narodnih šol, zabavili in učiteljice ročnih del pravico do pokojnine z zadnjo plačo. Ako dalje služijo in z zdravniškim spričevalom dokažejo, da so telesno in duševno sposobni za službo dobe 600 D letne doklade, dokler so v službi; a ta doklada ne šteje v penzijo. — Učiteljsko narodnih šol, zabavili in učiteljice ženskih ročnih del grede lahko v penzijo po 10 letih službe. V slučaju telesne ali duševne nesposobnosti dobe 40% plače, potem vsako leto 3% več in po 20 letih službe se lahko na lastno željo upokoje. Vdove in deca učiteljev ima pravico na penzijo. Družini umrlih nastavnikov narodnih šol se da iz državne blaginje enomesečna plača brez odbitkov, za kritje pogrebni stroškov. — Plače dodatki, nagrade, penzije, potni in selitveni stroški nastavnikov narodnih šol se izplačujejo iz državne blaginje.

Vsi nastavniki, ki spadajo pod ta zakon, ne morejo iznebiti službe brez odloka glavnega prosvetnega sveta, — ki je za ne disciplinarni sod — in brez dokazane krivde. Ne morejo se premestiti iz kraja v kraj razen kazensko. Z odpustom iz službe se kaznujejo nastavniki narodnih šol, ako so obsojeni zločina ali so delovali proti nacionalnim in državnim interesom. Ako se ukine razred ali se zapre šola, mora dobiti učitelj ravno tako službo v drugem sličnem kraju.

Službena mesta se popolnijo z razpisom. Vsak učitelj lahko prosi največ za tri mesta hkrati. V vsakem okraju (srežu) se ustanovi komisija, ki pregleda kvalifikacijo in poda ministrstvu prosvete predloge za vsako mesto. Komisija sestoji iz

šolskega nadzornika, 3 učiteljev(ice) istega okraja, ki jih voli nastavniški zbor. Od predlaganih dveh izvrši imenovanje, na podlagi ocene centralne komisije, minister prosvete. Centralna komisija sestoji iz: načelnika ministrstva prosvete za osnovni pouk, dveh uradnikov ministrstva prosvete, ki sta vzeta iz učiteljskih vrst in jih imenuje minister prosvete, dveh učiteljev, ki jih izbere glavni odbor UJU. Nastavnik, ki je dobil službo z razpisom, ne more prositi pred tremi leti za drugo mesto, izvzemši ženitev ali možitev. Učiteljske kandidate razporedi pred usposobljenostnim izpitom minister prosvete, za mesta lahko prosijo šole po praktičnem izpitu.

V Beograd ali v mesto z vseučiliščem pride prosilec pod sledečimi pogoji: z dovršeno učiteljsko šolo z najmanj štirimi povišicami (12 let službe), dobro oceno in z ozirom na družinske potrebe za to mesto. Pod družinsko potrebo se razume šolanje dece. V mesta, kjer so srednje šole zamore priti oni, ki ima 9 let službe, dobro kvalifikacijo in iz vzroka družinskih potreb; tretjina nastavnikov pa samo z ozirom na kvalifikacijo. V mesta in trge brez srednjih šol pridejo oni, ki imajo 6 let službe. V te kraje bo ministrstvo prosvete poslalo tudi one nastavnike iz Beograda in mest z višjimi šolami, ki nimajo več družinskih potreb za to zaradi katerih so prišli tja in njih tankašnji obstanek ni utemeljen z delovanjem prosvetnih potreb. Učitelji(ce), ki delujejo izven šole na kulturnem polju, dobe gotovo nagrado, n. pr. ako otvorijo kurz za nepismene in vsaj 10 oseb nauče pisati in čitati, ako delujejo kot knjižničari v knjižnicah, 600 D dobe letno, ako delujejo na šolah v terensko zelo slabem kraju, ki zahteva dražjih živlinskih potreb in napornega dela.

Nastavniki narodnih šol imajo lahko eno leto dopusta zaradi bolezni dokazane iz zdravniškem spričevalu treh zdravnikov ali zaradi nadaljnje izobrazbe. V zadnjem slučaju samo na podlagi odloka glavnega prosvetnega sveta. Oni imajo poleg plače pravico do državne podpore, ako to smatra za potrebno ministrstvo prosvete. Prošnje za dopust se rešujejo samo preko šolskih nadzornikov. Nastavnik, ki je bolan dalj kakor 7 dni v mestu ali 15 dni na deželi, je dolžan do prinesiti zdravniško spričevalo. Učitelji(ce), ki je bolan dalj kot mesec dni, dobi suplenta, ki ga plača država. Bolne učitelje nadomešča upravitelj, če nima pouka, drugače ostali nastavniki po redu, kakor ga izda upravitelj.

Dolžnosti učiteljskega narodnih šol so znane. V osnovni šoli je dolžan učitelj poučevati največ 26 ur tedensko, za nadure se plača nagrada; meščanskoškoli učitelj je obvezen do 22 tedenskih ur, (0 upravitelja za osnovne šole ni govora koliko ur je dolžan poučevati.)

Ako nastavniki izostane brez dovoljenja ali upravičbe 7 dni v mestu ali 15 dni na deželi in ako ne odide na službo v teku 15 dni, ko mu je naznanjeno prenehanje, se smatra za odpuščenega in njegovo mesto za izprazneno.

Kazni so: opomin, ukor, izguba plače od 3 dni do 3 mesecev, kazensko prenehanje na lastne stroške, odpust iz službe. Disciplinarni sod tvori odsek za osnovni pouk v glavnem prosvetnem svetu. Nikaka kazni se ne more izreči, dokler se krivica popolnoma ne dokaže in ne zasliši nastavnika. Za časa preiskave se ga lahko suspendira in se mu nakaže le polovico plače druga polovica se mu vrne, ako se izkaže nedolžnost.

Z opominom in ukorom kaznuje upravitelj, z izgubo plače do 3 dni šolski nadzornik z ostalimi kaznimi ministrstvo prosvete. Iz službe odpuščen učitelj se lahko po 3 letih zopet sprejme v službo, izvzemši obsodbo za brezčastna dela; če se je med tem časom dobro zadolžil, dobi vse svoje pravice nazaj, samo službo ne v istem kraju, kjer je bil prej.

Pritožba proti kazni je dovoljena v teku 15 dni na šolskega nadzornika, proti šolskemu nadzorniku na ministrstvo prosvete in proti ministrstvu prosvete na državni svet. Upravo in nadzorovanje narodnih šol vrši ministrstvo prosvete s sledečimi činitelji: upravitelji(ce) šole, okrajni šolski nadzorniki, načelniki oddelka osnovnega pouka v ministrstvu prosvete. — Posvetovalne šolske korporacije so: krajno učiteljsko veče (zbor), sreski zbor in nadzorniški svet.

Neposredno nadzorovanje nad osnovno šolo pristojni upravitelji(ce). Dolžnost upravitelja so znane: novost je, da sklicuje na vsaka dva meseca konferenco.

Šolski nadzorniki. Ministrstvo prosvete odredi sedeže šolskim nadzornikom

sirenskega sija! Dokler slišimo še toliko vzdihov po blaženem znanju nemščine, ne smemo biti nevrabni napram njej!

Svojo zahtevo po sprejemu nemščine utemeljuje z ozorovitvijo, kako potrebno je ne znanje, ker smo mejaši Nemcev, ker bode naša mladina hodila iskati dela k njim itd. Dolgo smo že mejaši Nemcev. Nemci se niso pričeli učiti slovensčine niso je vpeljali v svoje šole. Zaupali so v to kar znajo, postajali so močnejši v tem svojem trdnem in brezobzirnem samozaupanju ter so glasno klicali v svet slavo in obsežnost svojega jezika. Polagoma so nam vsiljevali svoj jezik in so nas zastrupljali s svojimi klci in naše ilačno ljudstvo se je zamaknilo v moč tega »svetovnega« jezika, ker je oslepljeno resnično že skoro upalo v njegovo občo zmagano.

Ali naj pozabimo po kakšni metodi so zastrupljali in zaslužili Nemci naš narod? Ali se mora naša deca resnično že

v ljudski šoli učiti jezika onega našega »dobrotnika«, ki je sto in stoletja zasramoval našo miljo govorico?

Čemu pa se naši mejaši ne nauče »barbarske« slovensčine? Ah, da, mi smo pač vlieden narod — pardon — ponižen! Pa vsaj toliko pametni bi lahko bili, da bi ne hodili ponikati svoje proklete vliudnosti in ponižnosti, dokler nam še doma preti nevarnost!

Naši mladini ni treba hoditi iskati dela v tužino. Dovolj imamo dela doma, saj je naš dom velik in prostran! Ali bodejno res tako vzgajali deca, da jo bomo pripravili za pot v tužino, da ji bo šla ponujati svoja naličja in naibogatejša leta?

Nemščina ne spada v narodno šolo! Ali zasluži šola naziv »narodna«, ako se bo v njej košati ta tuja (četudi samo kot gostiščina — prost predmet), ki je zakrivila tisočletno robstvo našega naroda? Ali res ne smemo imeti ničesar narodnega, prav čisto narodnega? Otroci uspeva

najbolj, dokler je pri materi. Ne begajmo ga s tujim obrazem!

Podlo bi bilo sumničenie, da se branimo nemščine, ker nam ne diše tiste ure po šoli. Vedno smo radi delali in z veseljem delamo za svoj narod, za srečo in zdravje njegovo. Hlapčevati pa smo se odvadili! Ne bomo več tujei skrbeli za hlapce! Ukaželjni in nemščine potrebni na naj gredo v meščanske in srednje šole, kjer se že lahko brez nevarnosti in z uspehom goji nemščina — kot predmet seveda.

Naloga ljudske šole pa ni, producirati učenjake in jezikoslovce! Njeni smoter je, vzgojiti zdrav, bister, delaven in ponošen narod! Tudi ta smoter nam nalaga dovolj ogromno delo in veliko število nadur. Pa teh se veselimo, ker vidimo, da bo njih trud rodil zdrav in sočen sad!

kom. Šolski nadzornik ne more imeti podrejenih več kakor 60 učiteljev. Za šolskega nadzornika more biti imenovan oni, ki ima več kakor deset let odlične šolske službe in je napravil izpit iz metodike, šolskih zakonov in administracije. Šolski nadzorniki so začasni in stalni. Začasni so tisti, ki so se odlikovali z odličnim delovanjem v šoli in izven nje in katere predlaga glavni odbor UJU. Stalni oni, ki so položili predpisani izpit. Od sedanjih šolskih nadzornikov in učiteljev vzame lahko ministrstvo prosvete one, ki imajo 15 let službe in so se odlikovali z delovanjem v šoli in izven nje, po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta in glavnega odbora UJU. Plače šolskih nadzornikov brez izpita so enake plačam, ki jih imajo sedaj. Stalnim šolskim nadzornikom se računa nadzorniški dodatek v penzijo. Plače šolskih nadzornikov z izpitom bodo enake plačam uradnikov z fakultetsko izobrazbo. Nadzorniki, ki imajo nadzorovati več kakor 40 učiteljev, dobe administrativnega pomočnika iz vrst učitelstva.

Šolski nadzorniki imajo pravico na popolne stroške in dnevnice, če potujejo službeno kakor državni činovniki. Dolžnosti nadzornikov so znane. Novost je, da skliče nadzornik vsako leto v začetku šolskega leta v oblastno mesto zbor vseh nastavnikov in jim poda smernice za delovanje in tem šolskem letu, za harmonično postopanje v pouku in vzgoji, in za razpravljanje novih pedagoških vprašanj; na koncu šolskega leta skliče zopet srezki učiteljski zbor ter poda poročilo o nadzorovanju in šolskem delovanju.

Vsako šolo mora nadzornik vsaj dvakrat v letu nadzorovati. Med njegove dolžnosti spada tudi kaznovanje predsednikov in članov krajskih šolskih odborov in predsednikov političnih občin, odreditev zatvoritve šol za krajši rok zaradi nalezljivih bolezni in pravica dopustov 10 dni učitelstvu.

Šolski sveti. Okrožni (oblastni) šolski odbor je podoben našemu višjemu šolskemu svetu za Slovenijo.

Oblastni šolski odbor tvorijo oblastni starešine, vsi šolski nadzorniki dotične oblasti, prosvetni referent, upravitelji učiteljskega, oblastni inženir, oblastni fizik in po en poslanec vsakega okraja (sreza), ki ga izbere srezka skupščina na tri leta ter upravitelji osnovne šole, ki ga imenuje ministrstvo prosvete. (Zakaj ne učiteljsko? Tudi ni pravih, voljenih zastopnikov učiteljsva!)

V Beogradu ali drugem vsučiliškem mestu je glavni šolski odbor sestavljen tako-le: predsednik občine, šolski nadzornik, najstarejši upravitelj narodne šole, predsednik UJU, upravitelj višje pedagoške šole eden zdravnik, ki ga izbere občinski odbor na tri leta, en občinski odbornik iz vsakega kraja kjer je šola in dva učitelja, ki jih izbere učiteljski zbor. Predsednik odbora je okrožni načelnik, odnosno predsednik občine in če je za držan, šolski nadzornik. Tanih je upravitelj ki ga imenuje minister prosvete in je prost pouka. — Odborove dolžnosti so gospodarskega in kulturnega značaja, učitelji mu niso podložni.

Posvetovalne šolske korporacije. Vsi učitelji ene šole tvorijo nastavniško veče, katerega predsednik je upravitelj. Vsak nastavnik je dolžan delovati v nastavniškem veču. Posli učiteljskega zbora so sluh dotedanjim novo je, da se mora prirediti vsaj enkrat v letu roditeljski sestanek. Srezki nastavniški zbor tvorijo vsi učitelji in učiteljice narodnih šol ene okraja. Predsednik, to je šolski nadzornik, skliče zbor vsaj enkrat v letu, vsi učitelji so dolžni se ga udeležiti ter imajo pravico na potne dnevnice, kakor činovniki. Dnevnice in popotnine se jim plača naprej iz državne blagaine.

Nadzorniški svet. V ta svet spadajo vsi šolski nadzorniki predsednik UJU, referenti za osnovni pouk in načelnik tega oddelka v ministrstvu prosvete. Ta svet se sestane med počitnicami v prestolnici. Predsednik je načelnik oddelka za osnovni pouk v ministrstvu prosvete. Člani dode istotako potniko in dnevnice. Nadzorniški svet odločuje o reformah šole in narodne prosvete.

Marija Godec.

Poziv mestnim tovarišem!

Glavni poverjenik Ferjalnega Saveza, dr. Janže Novak, je napisal v 37. številki »Učiteljskega Tovarisa« članek: »Ferjalni Savez in učiteljsvo«, v katerem nam daje odgovor na naše prizadevanje za vstop v Ferjalni Savez.

Natančno nam razloži, kako je sestavljati »Mestna združenja Fer. Saveza«, in da je ustanavljanje teh naša, predvsem naših mestnih tovarišev (ic) naloga. Ti slednji imajo tudi delo mnogo lažje, ker je v mestih že več obstoječih podružnic »F. S.« in je treba glede informacij stopiti le s temi v stik.

Tudi na I. pokrajinski skupščini v Rogaški Slatini se je sklenilo, da stopi UJU v stik s Fer. S. Torej nam je pot docela ugotovljena in treba je le posebnega odbora v vsakem mestu, obstoječega iz nekaterih požrtvovalnih tovarišev da organizirajo vso stvar.

Odbor mora s posebno vneto gojiti agitiranje za vstop v F. S., kajti čim več nas bo članov, tem lažje bo delo, tem več koristi bomo imeli. Tudi je med nami mnogo premalo zanimanja za vsako novo stvar in če je ne korist še tako očitna. Med nami je res čimdalje več delavcev tudi pri izvenšolskem delovanju, a mnogo več je še onih, katere morajo prvi kot težak balast za seboj vleči, in ki potem brez dela uživajo plod organiziranega dela. Nai se mi ne vzame za zlo teh odkritosrčnih besed, toda, če se pomisli, da je obiskalo proti koncu lanskega šol. leta naznanjeni sestanek za počitniško zvezo v Ljubljani samo 6. (reci šest) tovarišev in tovarišice, se mi mora pritrditi. Toda — dovolj tega!

Ni mi treba še enkrat poudarjati važnosti potovanja posebno za naš stan, ker je itak vsakemu, mislečemu jasna in tudi mi ni treba opozarjati na mnoge koristi skupnega delovanja učiteljsva in dijaštva.

Opozarjam torej posebno tovariše (ice) po mestih na gorj omenjeni članek in jih pozivljem, da osnujejo odbor in se čimprej začno gibati, da ne bo prepozno.

Miroslav Zor.

K poglavju o možitvi učteljic.

Na moj tozadevni članek v 33. številki se je oglasila samo tovarišica gospa M. G. Pričakovala sem več odmeva v krogu tovarišic. Raditega prihajam bolj pozno z odgovorom.

To neprijetno zadevo sem razmotrival zgolj iz stališča na dobrobit šole in našega stanu. To sem izrecno poudarjal. Prišel sem do sklepa, da je dotična narredba takratne deželne vlade obema v kvar ako ostane v veljavi taka, kakor je sedaj. Mislim, da tu ni potreba navajati žalostnih konkretnih slučajev, ki se bodo množili vedno bolj. Tudi šolskim oblastim je že zraslo to vprašanje čez glavo in se morajo z njim pečati, kakor znano. A s takim nasveti, kakor ga je dal višji šolski svet, da naj upliivajo strokovne organizacije pred nepremišljenim sklepanjem zakonov, ne bode prav nič pomagano. Za mene, tovarišico M. G. in za nas vse, je to vprašanje že rešeno. Stanovska organizacija nima pri tem prav nobene besede, še manj moči, pravice na sploh prav nič. Tu bi bil k večjemu na mestu prijateljski nasvet; pa še ta je nepotreben, ker hubezen ni samo slepa, ampak prav pogosto tudi — gluha.

Gospa M. G. je motrila moja izvajanja z popolnoma drugega vidika. Pri njej ni bil merodajen v prvi vrsti dobrobit šole in našega stanu, ampak draginjske doklade in njih skrajšanje z državnimi nastavljenimi poročenimi učiteljicam. To je na poglavje popolnoma zase, ki nima direktne zveze s tem vprašanjem. Kadar bodo normalne razmere in bode uradništvo prejemalo samo plačo, ne pa tudi draginjskih podpor, potem inak odpade ta vzrok, ako se že ne poravnava krivica, ki se godi poročenim učiteljicam.

Jaz si ne želim uvedbe celibata, kakor me je razumela gospa M. G. Sai pravim izrecno, da kakor ni bilo prej prav, ko je bil uveden strogi celibat in se ni dala učiteljicam najenostavnejša človeška pravica, tako ni sedaj prav, da smo skočili iz enega ekstreme v drugega. Možitve ne more prepovedati nobena oblast in je tudi ne bode. Pač pa ima vsaka oblast pe samo pravico, ampak tudi dolžnost, da izloči ljudi, ki ogrožajo redno poslovanje kake institucije in vsled katerih trpi cela kategorija. Ravno vsled tega naj bi se naša srednja pot, ki naj bi obvarovala naše tovarišice pred nepremišljenim in stanu neprimernim sklepanjem zakonov. Jaz mislim, da bi se vsled tega število zakonov bore malo zmanjšalo, ker bi oblast pri presojanju ne nastopala ozkosrčno. Katera tovarišica pa na vsak način hoče skleniti stanu neprimeren, šoli in stanovskemu ugledu kvarljiv zakon, tista ra naj dobi primerne visoko odpravnino.

O dopustih, ki so omoženim učiteljicam potrebni, ni v celem mojem članku

niti besedice. Kako je prišla do tega, da se jaz nekako bojim dopustov in me hoče stigmatizirati za tako krutega, da bi že učiteljicam-materam ne privoščil dopustov, mi je docela neumevno. — Sicer pa imajo tudi dopusti žalostno zvezo z draginjskimi dokladi in v največjem času.

Kompoljski.

O p o m b a: Vprašanje možitve državnih uradnic in vprašanje že poročenih državnih uradnic je vsebovano v službeni pragmatiki ki bo veljala za vse državno uradništvo. Vsaka nadaljna debata o tem je brezplodna, ker se je že vsestransko obravnavalo to zadevo in nam jemlje le zelo dragocen in tesno odmerjen prostor v listu. Prosimo torej, ne takih polemik in potrnljenj, da dobimo končno izdelani načrt službene pragmatike v roke. Tam bomo skušali udeležiti materialne in pravne naše zahteve. Kratke in stvarne razprave k posameznim točkam službene pragmatike in šolskega zakona naj bo naš smoter za bližnjo bodočnost in temu naj služi v prvi vrsti »Učit. Tovarish«.

Uredništvo.

Usposobljenost iz nemščine.

(Nekaj, o čemer se na pristojnih mestih še ni razmišljevalo.)

Odkar živimo v svoji lastni državi, ne igra usposobljenost za šole z nemškim učnim jezikom — izvzemši nastavitve na minoritetnih šolah — povsem nikake vloze, dočim je bila ista pri bivšem štajerskem deželnem šolskem svetu poroj za vsako stalno namestitvev tudi na slovenskih šolah. Prav zaradi tega so vsi učitelji ki so za časa Avstrije študirali v Mariboru, morali prebiti vse izpite za oba jezika, pri čemer se pa ni najmanj pardoniralo slov. kandidata od strani nemškega eksaminatorja. To je veljalo za indske, kakor za meščanske šole.

Danes se poučije nemščina kot neobvezni predmet na ljudskih šolah na želje staršev, če se zgleda primerno število otrok za ta predmet in večinoma kot neobvezen predmet na meščanskih šolah. Po sedaj veljavnih določilih (ministrska odredba z dne 31. julija 186. štev. 6033. odst. III. točka 9 b) pa je smatrati učitelja usposobljenim za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah z ne nemškim učnim jezikom, ako je naredil tozadeven izpit.

Nemščina pripadaioča I. skupini prej za časa Avstrije ni prišla kot predmet v pošte, ker I. mislo skoraj imeli slovenskih meščanskih šol in če so bile, se je zahtevala od kandidata I. skup. izvežbanost, t. i. usposobljenostni izpit za mešč. šole tudi z nemškim učnim jezikom.

Sedaj pa skoraj nikdo, prav posebno pa iz I. skupine ne polaga izpita hkrati tudi za meščanske šole z nemškim jezikom, kar tudi potrebno ni. Poučije se pa nemščina kot predmet skoraj gotovo na vsaki meščanski šoli. Za ta slučaj igra zg. citirana postavna točka ulogo. Tudi sedanj višji šolski svet je nedavno odredil, da imajo poučevati nemščino kot predmet na meščanskih šolah za to usposobljeni učitelji, ali pa vsaj nemščine vešč učitelji. Kdo pa je za ta posel usposobljen. Po zgorenjem določilu dotičnik, ki je prebit tozadeven izpit za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah, oziroma ki je usposobljen iz I. skupine (kamor spada tudi nemščina) za meščanske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Teh je pa danes malo, ker ne pridejo šole z nemškim učnim jezikom mnogo v poštev.

Sedaj pa nastane vprašanje: Je li za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah z ne nemškim učnim, t. i. slovenskim učnim jezikom smatrati usposobljenim dotičnika, ki pri polaganju usposobljenostnega izpita za meščanske šole ni mislil na nemščino kot predmet, a je kot ljudskošolski učitelj usposobljen glasom zrelostnega in usposobljenostnega izpričevila izdanega od c. kr. izpraševalne komisije za poučevanje na nemških in tudi najvišje organiziranih (8. razr.) ljudskih šolah, pa če treba tudi na Dunaju? Vsakdo bo rekel da, kajti nikdar ne more biti učni smoter nemščine kot predmet na meščanski šoli s slovenskim učnim jezikom višji, nego je učni smoter iz jezikovnega pouka na najvišje organiziranih nemških ljudskih šolah. Vsled tega tudi na um ne pride nobenemu meščanskošolskemu učitelju, ki ima svedočbo za poučevanje na nemških ljudskih šolah, da bi polagal spoc. izpit za poučevanje nemščine kot predmet na slovenskih meščanskih šolah.

To je teoretičen del zadeve. Praktičen je pa ta, da danes v meščansko šolo vsjopivši učenci ne znajo popolnoma nič nemški oziroma v najboljšem slučaju jako malo. Danes se dela v nemščini ozir. v pouku tega predmeta na meščanskih šolah približno to, kar se je delalo na kaki dobri višje organizirani ljudski šoli za časa Avstrije.

Za ta posel na zadostuje že svedočba za poučevanje nemščine kot predmet na ljudskih šolah, nadvse usposobljen pa mora biti za to učitelj, ki ima usposobljenost za ljudske šole z nemškim učnim jezikom.

Nastane torej vprašanje, ali bi ne kazalo, da izda naša učna uprava odredbo, da je smatrati za poučevanje nemščine kot predmet na meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom usposobljenim vsakega meščanskošolskega učitelja, ki ima usposobljenost za poučevanje na ljudskih šolah z nemškim in slovenskim učnim jezikom posebno ako je usposobljen tudi za meščanske šole z nemškim učnim jezikom iz II. ali III. skupine.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

I. državna skupščina UJU dne 8. in 9. novembra t. l. v Zagrebu.

Ponovno opozarjamo naše članstvo na skupščino. Obvezna udeležba je za vse predsednike (ozir. namestnike) okrajnih društev, poleg teh naj se udeleži od vsakega društva po en delegat. Želijo je, da se v mnogobrojnem številu odzovejo tudi gosti. Vse udeležence je prijaviti strokovnemu tajništvu UJU, poverjeništvu Ljubljana. Goste opozarjamo, da se glede preskrbe prenočišč sami javijo na UJU, poverjeništvu Zagreb (g. Jos. Skavič, profesor učiteljskega v Zagrebu).

Glede polovičnih vozovnic na južni železnici uredimo takoj, ko dobimo dovoljenje. Izkaznice za priglašene udeležence razpošljemo na okrajna društva. Udeleženci iz Ljubljane in okolice naj jih dvignejo sami v pisarni strokovnega tajništva. Istotako tudi tovariši z dežele, ki so slučajno v Ljubljani. UJU poverjeništvu Ljubljana.

Za državno progo naj si izposluje polovično vozovnico vsak posameznik sam, ker je število takih potnikov malenkostno in pa ker gre ta ugodnost itak vsakemu javnemu nameščencu. Obrniti se je na ravateljstvo državnih železnic v Ljubljani.

Iz Jugoslavije.

— Proti drakonski in nečloveški narredbi glede bolniških dopustov so državni uradniki v Celju sklenili sledeče: Glasom uredbe Gen. direkcije državnega računovodstva z dne 4. avgusta 1921 D. R. br. 90.844 je g. finančni minister z odlokom od 18. julija 1921 D. R. br. 80.000 odredil, da se vsem državnim uslužbencem, ki so radi boleznij več kakor 6 mesecev na dopustu, odtegnejo vse draginjske doklade, in sicer uslužbencu samemu kakor tudi vsem njegovim rodbinskim članom. — Javni nameščenci sami prosijo in v prilog njih ugledu predlagajo, da bodi državna uprava pri podelitvi dopustov kar najbolj natančna in rigorozna ter da proti vsakemu nameščencu, ki bi si hotel na nepravilen in zvijačen način dobiti nepotreben bolniški dopust ter se odtegniti delu, ki ga zahteva njegov poklic, najstrožje postopa. Kakor hitro nameščenece javi odsotnost radi bolezni, naj ga uradni zdravnik preišče in če bi bolezen trajala šest mesecev, naj se izvrši druga stroga zdravniška preiskava. Če pa se je tudi pri tej preiskavi neoporečno ugotovilo, da bolnik še ne more opravljati svoje službe, potem ga ne smejo zadeti krute posledice zgoraj citirane uredbe, saj baš v boleznij najbolj pogrša gnotnih sredstev, da si preskrbi primerno hrano in posteljo, si nabavi potrebna zdravila in zagigura zdravniško pomoč. Iz teh razlogov javni nameščenci mimo prosijo: visoka vlada naj nemudoma ukine zgoraj citirano narredbo, kajti ukinitje draginjskih doklad bi popolnoma onemogočilo že itak bednemu uslužbencu vsako nadaljino lečenje in katastrofalne posledice za njega in njegovo rodbino bi bile brez dvoma neizogibne. — Tudi organizacija roštnih državnih nastavnikov je v svojem glasilu »Poštnem Glasniku« nastopila proti tej kruti določbi.

— O draginji in plačah državnih nameščencev. V Celju zbrano drž. uradništvo je sklenilo v tem oziru sledeče: Državni uradniki vseh strok, zbrani dne 11. oktobra 1921 na stanovskem zborovanju v Celju, pozivljamo vlado in merodajne činitelje z ozirom na katastrofalno naraščanje cen v zadnjih mesecih, pri katerem so se cene najvažnejših življenskih po-